

Հիմնական դպրոցի հայոց լեզվի և հայ գրականության ավարտական քննությունների

ՈՒՂԵՑՈՒՅՑ

Հայոց լեզվի և գրականության գրավոր քննություն (փոխադրություն)

Փոխադրության նյութն ընտրում է ԳԹԿ-ն և քննության օրը ուղարկում դպրոցների էլեկտրոնային հասցեներին:

Քննությանը հատկացվում է 90 րոպե:

Տեքստը 2 անգամ ընթերցվում է ուսուցչի կողմից, որից հետո աշակերտները սկսագրում, ապա մաքրագրում են նյութը:

Փոխադրության գնահատման չափանիշները

Փոխադրության համար տրվելիք առավելագույն միավորը 20 է:

Փոխադրությունը գնահատվում է առավելագույնը 20 միավորով տրված տեքստի բովանդակության լիարժեք և գրագետ շարադրման դեպքում: **Բավարար գնահատելու համար նվազագույն միավորը 8-ն է:**

Փոխադրությունը գնահատվում է 2 բաղադրիչներով՝ 1. *բովանդակության վերարտադրում*, 2. *շարադրանքի որակ*: Յուրաքանչյուր բաղադրիչի համար առավելագույնը տրվում է 10 միավոր:

Յուրաքանչյուր բաղադրիչի համար տրվելիք առավելագույն միավորից միավորներ են հանվում՝ ըստ ստորև ներկայացված սկզբունքների:

Բովանդակության վերարտադրում (առավելագույն միավորը՝ 10)

Տրվելիք միավորներից միավորներ են հանվում հետևյալ դեպքերում՝

- բովանդակային 1-2 սխալի համար՝ 1 միավոր, 3-4 սխալի համար՝ 2 միավոր, 5 և ավելի սխալների համար՝ 3 միավոր,
- բովանդակային գծի ամբողջականությունը խախտող 1-2 բացթողման համար՝ 1 միավոր, 3-4 բացթողման համար՝ 2 միավոր, 5 և ավելի բացթողումների համար՝ 3 միավոր,
- իրար հաջորդող նախադասությունների կամ պարբերությունների միջև տրամաբանական կապի 1-2 խախտման համար՝ 1 միավոր, 3-4 խախտման համար՝ 2 միավոր, 5 և ավելի խախտումների համար՝ 3 միավոր,
- խոսքի մուտքի՝ նախաբանի բացակայության համար՝ 1 միավոր,
- եզրափակիչ նախադասության (ամփոփիչ մտքի) բացակայության համար՝ 1 միավոր:

**Շարադրանքի որակ
(առավելագույն միավորը՝ 10)**

Այս բաղադրիչն իր հերթին բաղկացած է 4 բաղադրիչներից՝ 1. *ուղղագրություն*, 2. *կետադրություն*, 3. *բառագործածություն*, 4. *Քերականություն*:

Սրանցից յուրաքանչյուրից թույլ տրված սխալների համար միավորներ են հանվում՝ ըստ ստորև տրված կարգի:

1. *Ուղղագրություն*.

- 1 սխալ – 1 միավոր
- 2-3 սխալ – 2 միավոր
- 4-5 սխալ – 3 միավոր
- 6 և ավելի սխալ – 4 միավոր

2. *Կետադրություն*.

- 1-2 սխալ – 1 միավոր
- 3-4 սխալ – 2 միավոր
- 5-7 սխալ – 3 միավոր
- 8 և ավելի սխալ – 4 միավոր

3. *Բառագործածություն* (բառագործածության սխալ պետք է համարել նաև կապերի և շաղկապների ոչ ճիշտ գործածությունը).

- 1-2 սխալ – 1 միավոր
- 3-4 սխալ – 2 միավոր
- 5-7 սխալ – 3 միավոր
- 8 և ավելի սխալ – 4 միավոր

4. *Քերականություն* (խնդրառություն, համաձայնություն, շարադասություն).

- 1-2 սխալ – 1 միավոր
- 3-4 սխալ – 2 միավոր
- 5-7 սխալ – 3 միավոր
- 8 և ավելի սխալ – 4 միավոր

Ցուցումներ.

- 2-րդ բաղադրիչից հանվող միավորների թիվը որոշ դեպքերում կարող է գերազանցել 10-ը, այսինքն՝ այս բաղադրիչի համար տրվելիք առավելագույն միավորը: Այդ դեպքում 2-րդ բաղադրիչը գնահատվում է 0, սակայն 1-ին բաղադրիչին տրվելիք միավորը մնում է **անխախտ**. 2-րդ բաղադրիչի սխալների համար 1-ին բաղադրիչին տրվելիք միավորներից միավոր **չի հանվում**:
- 1-ին բաղադրիչը համարվում է **գերակա**: Եթե այս բաղադրիչին տրվող միավորների թիվը չի գերազանցում 3-ը, այսինքն՝ աշակերտը տրվելիք 10 միավորից վաստակում է ընդամենը 3, սակայն աշխատանքը գնահատվում է **անբավարար** անգամ այն դեպքում, եթե 2-րդ բաղադրիչի համար հանվող միավորներ չկան (օրինակ՝ աշակերտը 1-ին բաղադրիչից հավաքել է, ասենք, 3 միավոր, 2-րդ բաղադրիչից՝ 10. այդ աշակերտը փոխադրության համար ստանում է 3 միավոր): Այլ կերպ ասած՝ այդ դեպքում 2-րդ բաղադրիչը

ընդհանրապես չենք դիտարկում:

Եթե 1-ին բաղադրիչից աշակերտը հավաքել է այս բաղադրիչի համար անհրաժեշտ նվազագույն 4 միավորը, ապա այդ դեպքում դիտարկում ենք նաև 2-րդ բաղադրիչը: Եթե 2-րդ բաղադրիչից նույնպես կգոյանա նվազագույնը 4 միավոր, ապա աշակերտը կհավաքի ընդհանուր առմամբ 8 միավոր և կգնահատվի բավարար: Եթե 2-րդ բաղադրիչից չի հավաքի նվազագույնը 4 միավոր, ապա 2 բաղադրիչների ընդհանուր գումարը չի կազմի 8, ուստի աշակերտը դրական գնահատվել չի կարող: Օրինակ, $4+3=7$, որը բավարար չէ:

Ստորև տրվում են գնահատման բոլոր հնարավոր տարբերակները:

Կարմիրով ներկված են բոլոր անբավարար միավորները:

		1-ին բաղադրիչի միավորները										
		0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
2-րդ բաղադրիչի միավորները	0	2-րդ բաղադրիչը չի դիտարկում. գնահատականը անբավարար է:				4	5	6	7	8	9	10
	1					5	6	7	8	9	10	11
	2					6	7	8	9	10	11	12
	3					7	8	9	10	11	12	13
	4					8	9	10	11	12	13	14
	5					9	10	11	12	13	14	15
	6					10	11	12	13	14	15	16
	7					11	12	13	14	15	16	17
	8					12	13	14	15	16	17	18
	9					13	14	15	16	17	18	19
10	14	15	16	17	18	19	20					

- Սեփական արժեքավոր մեկնաբանության, կարծիքի հայտնման կամ վերլուծական մտքի առկայության դեպքում տրվելիք միավորներին կարող է ավելացվել ևս 1 միավոր, եթե տրվելիք միավորների թիվը չի գերազանցում 20-ը:
- Շարադրանքում 3 ջնջում կամ ուղղում ունենալու դեպքում հանվում է 1 միավոր, 3-ից ավելի յուրաքանչյուր ուղղման կամ ջնջման համար հանվում է մեկական միավոր:
- Ընդհանուր միավորը գոյանում է 2 բաղադրիչներին տրվող միավորների գումարից (բացառությամբ այն դեպքերի, երբ 1-ին բաղադրիչից աշակերտը չի հավաքել բավարար միավորներ), օրինակ՝ 1-ին բաղադրիչից ստացել է 4, 2-րդից՝ 5 միավոր. ընդհանուր միավորը կլինի 9:

Գրականության ավարտական քննության հարցատոմսի կառուցվածքը, գնահատման չափանիշները և հարցատոմսի նմուշ

Հայ գրականության հարցատոմսերը կազմվում են ըստ ստորև ներկայացրած հարցաշարի: Հարցաշարը կազմված է 7-9-րդ դասարանների գրականության ծրագրերի և դասագրքերի նյութերի հիման վրա, որոնք հարցաշարում ընդգրկված են ընտրողաբար: Ընտրության համար հիմք է ծառայել նախորդ տարիների՝ 9-րդ դասարանի հայոց լեզվի և հայ գրականության քննական թեստի ուղեցույցում տրված գրականության ցանկը:

Հարցատոմսը պարունակում է 4 հարց, ընդ որում՝

- 1-ին հարցը վերաբերում է հայ հին, միջնադարյան գրականությանը կամ հայ նոր գրականության սկզբնավորման փուլին, մասնավորապես հետևյալ գրողներին՝ Խ. Աբովյան, Մ. Նալբանդյան, Ռ. Պատկանյան,
- 2-րդ և 3-րդ հարցերը վերաբերում են հայ նոր և նորագույն գրականությանը՝ հետևյալ

բաշխումով, հարցերից մեկը պիտի լինի չափաձոյից, մյուսը՝ արձակից կամ դրամատուրգիայից,

- 4-րդ հարցը վերաբերում է նորագույն շրջանի (արդի) գրականությանը՝ Հովհաննես Շիրազ, Համո Սահյան, Հրանտ Մաթևոսյան, Վիլյամ Մարոյան:

Ցուցումներ.

- Հարցատոմսերի կազմման համար անհրաժեշտ է կարևորել տարբեր դասարանների նյութերի ընդգրկվածությունը. յուրաքանչյուր հարցատոմս ըստ հնարավորին պետք է պարունակի հարցեր բոլոր երեք (7-րդ, 8-րդ և 9-րդ) դասարանների նյութերից:
- Չափաձոյի վերաբերյալ հարցերը հարցատոմսում չպիտի լինեն 2-ից ավելին:
- Ցանկալի չէ երկու արևմտահայ գրողի ներառումը մեկ հարցատոմսում:
- Ցանկալի չէ անգիր իմանալու համար նախատեսված երկու ստեղծագործության ներառումը մեկ հարցատոմսում:

Աշակերտի պատասխանը գնահատվում է առավելագույնը 20 միավորով՝ 5-ական միավոր յուրաքանչյուր հարցի համար:

Յուրաքանչյուր հարցի պատասխանին տրվում է՝

- 5 միավոր՝ լիարժեք պատասխանի՝ նյութը ամբողջական, առանց սխալների և վերլուծաբար ներկայացնելու դեպքում,
- 4 միավոր՝ թերություններով կամ ոչ էական սխալներով պատասխանի դեպքում,
- 3 միավոր՝ մի քանի բացթողում կամ սխալներ թույլ տալու դեպքում,
- 2 միավոր՝ նյութը միայն մասնակիորեն ներկայացնելու դեպքում,
- 1 միավոր՝ նյութի մասին տույն ընդհանուր պատկերացում ունենալու դեպքում,
- 0 միավոր՝ պատասխանի բացակայության դեպքում:

Հայ գրականության հարցատոմսի նմուշ

1. Մեսրոպ Մաշտոցը և հայ գրերի գյուտը
2. Պետրոս Գուրյանի ստեղծագործության ընդհանուր բնութագիրը, «Լճակ»*
բանաստեղծությունը
3. Ավետիք Իսահակյան. «Մաադիի վերջին գարունը». բովանդակությունը, գաղափարը
4. Հրանտ Մաթևոսյան. «Կանաչ դաշտը» պատմվածքի բովանդակությունը, գաղափարը

Գրականության ավարտական քննության հարցաշար

(աստղանիշով նշված են անգիր սովորելու համար
հանձնարարվող ստեղծագործությունները)

1. Մեսրոպ Մաշտոցը և հայ գրերի գյուտը
2. Հայ գրերի գյուտի նախապայմանները
3. Ոսկեդարի հայ պատմիչները, նրանց ստեղծագործությունները, դրանցում պատկերված ժամանակաշրջանները
4. Փավստոս Բուզանդ. աշխատությունը, «Արշակ և Շապուհ» հատվածը
5. «Հայկ և Բել» առասպելի բովանդակությունը
6. Հայկի և Բելի կերպարների համեմատական բնութագիրը ըստ Մովսես Խորենացու
7. «Արա Գեղեցիկ և Շամիրամ» առասպելի բովանդակությունը
8. Արա Գեղեցիկի և Շամիրամի կերպարները ըստ Մովսես Խորենացու
9. «Արտաշես և Մաթենիկ» առասպելի բովանդակությունը
10. «Արտաշես և Արտավազդ» առասպելի բովանդակությունը
11. «Սասունցի Գավիթ» էպոսի համառոտ բովանդակությունը
12. «Սասունցի Գավիթ» էպոսի գլխավոր կերպարները
13. «Սասունցի Գավիթ» էպոսի և Հովհաննես Թումանյանի համանուն պոեմի համեմատական բնութագիրը
14. Գավիթի և Մելիքի կերպարները «Սասունցի Գավիթ» էպոսում
15. Գրիգոր Նարեկացի. ստեղծագործությունը
16. Գրիգոր Նարեկացի. «Մեղեդի ծննդյան»
17. Նահապետ Քուչակի ստեղծագործությունը. «Երբ սերն ի աշխարհս եկավ» հայրենը
18. Նահապետ Քուչակի ստեղծագործությունը. «Ես աչք ու դու լոյս, հոգի»* հայրենը
19. Սայաթ-Նովայի կյանքը և ստեղծագործությունը. տաղը որպես բանաստեղծական կայուն ձև
20. Սայաթ-Նովայի «Աշխարումս ախ չիմ քաշի» տաղը
21. Խաչատուր Աբովյանի կյանքը և ստեղծագործությունը
22. Խաչատուր Աբովյանի «Վերք Հայաստանի» վեպի «Հառաջաբանը»
23. Խաչատուր Աբովյանը՝ որպես հայ նոր գրականության հիմնադիր
24. Սիքայել Նալբանդյանի «Իտալացի աղջկա երգը» բանաստեղծությունը
25. Սիքայել Նալբանդյանի «Ազատություն»* բանաստեղծությունը
26. Ռաֆայել Պատկանյանի «Օրորոցի երգ»* բանաստեղծությունը
27. Պետրոս Գուրյանի ստեղծագործության ընդհանուր բնութագիրը, «Սիրել»
բանաստեղծությունը
28. Պետրոս Գուրյանի ստեղծագործության ընդհանուր բնութագիրը, «Լճակ»*
բանաստեղծությունը
29. Գաբրիել Մունդուկյան. «Պեպո». բովանդակությունը, գաղափարը՝ ըստ դասագրքի
հատվածի
30. Պեպոյի և Զինգիմովի կերպարները Գաբրիել Մունդուկյանի «Պեպո» պիեսում՝ ըստ
դասագրքի հատվածի

31. Եղիշե Չարենցի՝ Խաչատուր Աբովյանի և Միքայել Նալբանդյանի մասին ստեղծագործությունները
32. Բաֆֆի. «Խենթը». դասագրքի հատվածի բովանդակությունը, գաղափարը
33. Վարդանի կերպարը Բաֆֆու «Խենթը» վեպում՝ ըստ դասագրքի հատվածի
34. Մուրացանի «Հասարակաց որդեգիրը» պատմվածքի բովանդակությունը, գաղափարը
35. Հարությունների կերպարները Մուրացանի «Հասարակաց որդեգիրը» պատմվածքում
36. Լևոնի կերպարը Շիրվանզադեի «Արտիստը» պատմվածքում
37. Շիրվանզադեի «Արտիստը» պատմվածքի բովանդակությունը, գաղափարը
38. Հովհաննես Թումանյանի ստեղծագործության ընդհանուր բնութագիրը
39. Հովհաննես Թումանյանի «Հայրենիքիս հետ» բանաստեղծությունը
40. Հովհաննես Թումանյանի «Փարվանա» բալլադի բովանդակությունը, գաղափարը . գաղափար բալլադի մասին
41. Հովհաննես Թումանյանի «Փարվանա» բալլադը, արտասանել վերջին հատվածը
42. Հովհաննես Թումանյանի «Թմկաբերդի առումը» պոեմի բովանդակությունը, գաղափարը , նախերգանքը*
43. Հովհաննես Թումանյանի «Թմկաբերդի առումը» պոեմը, գաղափար պոեմի մասին, տեսակները
44. Հովհաննես Թումանյանի քառյակները, գաղափար քառյակի մասին, անգիր արտասանել 2 քառյակ աշակերտի ընտրությամբ
45. Ավետիք Իսահակյան. «Սաադիի վերջին գարունը». բովանդակությունը, գաղափարը
46. Ավետիք Իսահակյանի ստեղծագործության ընդհանուր բնութագիրը, «Ռավեննայում»* բանաստեղծությունը
47. Ավետիք Իսահակյանի ստեղծագործության ընդհանուր բնութագիրը, «Մի մրահոն աղջիկ տեսա»* բանաստեղծությունը
48. Նար-Դոսի «Ես և նա» պատմվածքի բովանդակությունը, գաղափարը
49. Անտոնիոյի կերպարը Նար-Դոսի «Ես և նա» պատմվածքում
50. Գրիգոր Չոփրապի «Այրին» նովելի կերպարները
51. Գրիգոր Չոփրապի «Այրին» նովելը. գաղափար նովելի մասին
52. Սիսաք Մեծարենցի ստեղծագործության ընդհանուր բնութագիրը, «Աքախաներու շուքին տակ»* բանաստեղծությունը
53. Սիսաք Մեծարենցի ստեղծագործության ընդհանուր բնութագիրը, «Սիրերգ»* բանաստեղծությունը
54. Սիսաք Մեծարենցի ստեղծագործության ընդհանուր բնութագիրը, գաղափար սոնետի մասին
55. Սիսաք Մեծարենցի ստեղծագործության ընդհանուր բնութագիրը, «Երազ օրեր»* բանաստեղծությունը
56. Վահան Տերյանի ստեղծագործության ընդհանուր բնութագիրը, «Տխրություն»* բանաստեղծությունը
57. Վահան Տերյանի ստեղծագործության ընդհանուր բնութագիրը, «Իմ խաղաղ երեկոն է հիմա»* բանաստեղծությունը
58. Վահան Տերյանի ստեղծագործության ընդհանուր բնութագիրը, «Մի՞թե վերջին պոետն եմ ես»* բանաստեղծությունը
59. Վահան Տերյանի ստեղծագործության ընդհանուր բնութագիրը, «Մի՛ խառնեք մեզ...» բանաստեղծությունը
60. Եղիշե Չարենցի «Տաղ անձնական» բանաստեղծությունը
61. Եղիշե Չարենցի «Ես իմ անուշ Հայաստանի»* բանաստեղծությունը
62. Դանիել Վարուժանի ստեղծագործության ընդհանուր բնութագիրը. «Յորյանի ծովեր» բանաստեղծությունը
63. Դանիել Վարուժան. «Ձոն»* բանաստեղծությունը
64. Դերենիկ Դեմիրճյանի «Ավելորդը» պատմվածքի բովանդակությունը, գաղափարը

65. Հաճի աղայի և Սրբունի կերպարները Դերենիկ Դեմիրճյանի «Ավելորդը» պատմվածքում
66. Ակսել Բակունցի «Սպիտակ ձին» պատմվածքի կերպարները
67. Ակսել Բակունցի «Սպիտակ ձին» պատմվածքի բովանդակությունը, գաղափարը
68. Պարույր Սևակի ստեղծագործությունը. «Վարք մեծաց» բանաստեղծությունը
69. Հովհաննես Շիրազ. «Թագադրում» բանաստեղծությունը
70. Հովհաննես Շիրազ. «Հայ ժողովրդի երգը» և «Էքսպրոմտ» բանաստեղծությունները
71. Համո Սահյանի ստեղծագործությունը. «Անունդ տալիս» բանաստեղծությունը
72. Համո Սահյանի ստեղծագործությունը. «Ուր որ նայում եմ» բանաստեղծությունը
73. Համո Սահյանի ստեղծագործությունը. «Իմ քարափներն ու ես»* բանաստեղծությունը
74. Հրանտ Մաթևոսյան. «Կանաչ դաշտը» պատմվածքի բովանդակությունը, գաղափարը
75. Հրանտ Մաթևոսյան. «Կանաչ դաշտը» պատմվածքի կառուցվածքը, մայր ձիու կերպարը
76. Վիլյամ Սարոյան. «Իմ սիրտը լեռներում է» պիեսի ընդհանուր բնութագիրը. գաղափար քատերգության մասին
77. Վիլյամ Սարոյան. «Իմ սիրտը լեռներում է» պիեսի կերպարները
78. Վիլյամ Սարոյան. «Իմ սիրտը լեռներում է» պիեսի բովանդակությունը, գաղափարը